

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Podpora rozvoje klíčových kompetencí dětí v předškolním věku

Bakalářská práce

Autor: Ilona Mikysková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: Mgr. Věra Krejčová, Ph.D.

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ilona Mikysková**
Osobní číslo: **P12646**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Podpora rozvoje klíčových kompetencí dětí v předškolním věku**
Zadávající katedra: **Ústav primární a preprimární edukace**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zmapovat základní metodické postupy podporující rozvoj klíčových kompetencí dětí v předškolním věku a vytvořit zásobník námětů směřujících k naplnění kompetenčního modelu vzdělávání v praxi mateřských škol.

Teoretická část práce představuje koncept klíčových kompetencí a kompetenční model vzdělávání formulovaný v pedagogické literatuře a Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Analyzuje jednotlivé klíčové kompetence z hlediska požadavků na práci předškolního pedagoga, přináší pohled dovedností pedagoga nezbytných k realizaci kompetenčního modelu vzdělávání v MŠ.

Praktická část práce přináší soubor konkrétních metodických postupů, organizačních strategií a praktických doporučení pro předškolní pedagogy směřujících k podpoře rozvoje klíčových kompetencí dětí, s cílem navrhnout učitelkám mateřských škol praktická vodítka na cestě ke klíčovým kompetencím dětí. Bakalářská práce má praktický charakter. Kromě projektování metodických a organizačních postupů do práce učitelky MŠ se opírá o analýzu literárních zdrojů a kurikulárních dokumentů.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Věra Krejčová, Ph.D.**
Katedra pedagogiky a psychologie
Oponent bakalářské práce: **PaedDr. Vladimíra Hornáková, Ph.D.**
Datum zadání bakalářské práce: **5.5.2014**
Datum odevzdání bakalářské práce: **3.5.2015**
L.S.

doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.
vedoucí katedry

PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohláuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci vypracovala samostatně, s využitím pouze citovaných literárních zdrojů a dalších informací a zdrojů, které jsem v textu řádně označila.

V Hradci Králové dne 3. 5. 2015

í í í í í í í

Ilona Mikysková

Pod kování

Děkuji vedoucí této bakalářské práce Mgr. Věře Krejčové, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými pomohla k vypracování této bakalářské práce.

Anotace

MIKYSKOVÁ, Ilona. *Podpora rozvoje klíčových kompetencí dětí v předškolním věku*. [Bakalářská práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta univerzity Hradec Králové, 2015. 76 s.

Bakalářská práce mapuje základní metodické postupy podporující rozvoj klíčových kompetencí dětí v předškolním věku. Teoretická část představuje koncept klíčových kompetencí a kompetenční model vzdělávání formulovaný v pedagogické literatuře a Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Analyzuje jednotlivé klíčové kompetence z hlediska požadavků na práci předškolního pedagoga, přináší pohled dovedností pedagoga nezbytných k realizaci kompetenčního modelu vzdělávání v M^{TM}. Praktická část práce přináší soubor konkrétních metodických postupů, organizačních strategií a praktických doporučení pro předškolní pedagogy směřujících k podpoře rozvoje klíčových kompetencí dětí, s cílem navrhnout učitelkám mateřských škol praktická vodítka na cestě ke klíčovým kompetencím dětí.

Klíčová slova: klíčové kompetence, kompetence předškolního pedagoga, strategie pedagoga, předškolní vzdělávání

Annotation

Mikysková, Ilona. *Support of the Development of Preschool Children's Key Competencies*. Bachelor degree thesis. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2015, 76 pp.

This bachelor degree thesis conducts a survey of basic methodical ways how to develop preschool children key competencies. The theoretical part of my work introduces the concept of key competencies and the competence model of education as formulated in pedagogical literature and in Framework Education Programme for Preschool Education. It analyses individual key competencies with respect to demands on preschool teachers work and it provides an overview of skills necessary for teachers to implement the competence model of education in nursery schools. The practical part of my thesis consists of a set of particular methodical procedures, organizational strategies and practical recommendations for preschool teachers which should lead to the support of the development of preschool children's key competencies. The aim of this work is to provide to preschool teachers some practical clues how to achieve children's key competencies.

Key words: key competencies, preschool teacher's competencies, pedagogical strategy, preschool education

Obsah

Úvod	8
1 Klíčové kompetence.....	9
1.1 Vymezení pojmu	9
1.2 Vznik konceptu klíčových kompetencí	10
2 Klíčové kompetence v před-kolním vzdělávání	11
2.1 Transformace českého školství	11
2.2 Klíčové kompetence	12
3 Kompetence před-kolního pedagoga.....	16
4 Strategie před-kolního pedagoga podporující rozvoj klíčových kompetencí dětí	17
4.1 Komunikace	17
4.2 Plánování a hodnocení.....	20
4.3 Výchovné a vzdělávací strategie	22
5 Praktická část	26
5.1 Cíle a charakteristika praktické části.....	26
5.2 Týdenní plán činností směřujících ke kompetencím	27
5.3 Analýza realizovaných tematických celků z pohledu klíčových kompetencí.....	31
5.4 Analýza použitého materiálu	36
5.5 Zásobník doplňkových herních činností.....	42
5.6 Praktická doporučení pro před-kolní pedagogy	44
6 Shrnutí praktické části.....	46
Závěr	48
Seznam použité literatury	49
Seznam příloh.....	52

Úvod

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na podporu rozvoje klíčových kompetencí u dětí v předškolním věku. V dnešní době právě klíčové kompetence představují neodmyslitelný, mnohostranný pilíř ve vzdělávání. Předškolní věk je ideálním časem k jejich prvotnímu osvojování pro další uplatnění v životě každého jedince.

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat základní metodické postupy podporující rozvoj klíčových kompetencí dětí v předškolním věku a vytvořit zásobník námětů směřujících k naplnění kompetenčního modelu vzdělávání v praxi mateřské školy.

Teoretická část práce představuje koncept klíčových kompetencí a kompetenční model vzdělávání formulovaný v pedagogické literatuře a Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Analyzuje jednotlivé klíčové kompetence z hlediska požadavků na práci předškolního pedagoga, přináší pohled dovedností pedagoga nezbytných k realizaci kompetenčního modelu vzdělávání v MŠ.

Praktická část práce přináší soubor konkrétních metodických postupů, organizačních strategií a praktických doporučení pro předškolní pedagogy směřujících k podpoře rozvoje klíčových kompetencí dětí, s cílem navrhnout učitelkám mateřských škol praktická vodítka na cestě ke klíčovým kompetencím dětí.

1 Klíčové kompetence

1.1 Vymezení pojmu

V současné době se často setkáváme s pojmem klíčové kompetence. Co to jsou vlastně klíčové kompetence? Klíčové kompetence znamenají umět ovládat nástroje k následujícímu sebevzdělávání. Těží s tím souvisí plnohodnotné vzdělávání ve společnosti v každé přicházející době. Jejich smysl je o to naléhavější, protože kvalifikace na konkrétní pracovní místa, brzy zastarávají a stávají se neřádnými pro neustále se měnící trh práce.

Pojem klíčové kompetence pochází z anglofonního prostředí, který nahradil termín *šzákladní dovednosti*. Klíčové kompetence kladou důraz na *šřivotní a lefité dovednosti*, nikoliv jen schopnost číst psát a počítat. *šklíčové kompetence je povinná výbava každého jedince* (VÚP Praha, 2005)

Belz a Siegrist (2001, s. 168) zastávají názor, *ššzískávání klíčových kompetencí je celoživotní, individuální proces, který slouží k rozvoji osobnosti*.

Být kompetentní znamená umět se s pohledem vypořádat s nároky našeho kulturního a sociálního okolí a snadno obstát v daném postavení i v neformálních vztazích mezilidských (Slavík, 1999).

Klíčové kompetence představují *šSoubor požadavků na vzdělání, zahrnující podstatné v domosti, dovednosti a schopnosti univerzálně použitelné v běžných pracovních a životních situacích* (Praha, s. 99, 2009).

Nejkonkrétnějšímu a nejpřibuznějšímu slovu ke slovu kompetence je výraz *šsobilost* nebo *šsobilost* – něco konat, vytvářet, usměrňovat, přisobit i v konkrétním smyslu zastávat jisté postoje v daném prostředí. Je tedy zřejmé, že má-li osoba jistou kompetenci, je kompetentní, je *šsobilá* se v daném okamžiku chovat dle daných pravidel. (Smolíková, 2006) ve svém článku uvádí, *ššnesta i tedy, aby člověk pouze něco v dělá, musí umět nabytých poznatků také využívat a prakticky jimi také vládnout*".

Kosíková (2011, s. 30) ve své publikaci uvádí, *šškompetence je pojem, který se snaží postihnout, ššcílem vzdělání není jen osvojení poznatků a dovedností, ale i vytváření ššsobilosti potřebných pro život nebo výkon povolání*.

Kompetence se týkají celé osobnosti člověka a jsou získávány v průběhu celého života. Mohou být rozvíjeny, ale i ztraceny. Podléhají vlivu nositele a kultury sociálního prostředí. Být schopný se rovná být kompetentní (Vetešková, Turečková, 2008).

1.2 Vznik konceptu klíčových kompetencí

V roce 2000 schválila Rada Evropy *Lisabonskou strategii* pro rok 2000 až 2010. Uskutečnění a naplnění této strategie se měla Evropská unie stát ekonomicky konkurenceschopnější, vládnout znalostmi a dovednostmi a hospodářsky vzkvétat. Cílem bylo především zvýšení efektivity vzdělávání. Jeden ze šestnácti dílčích cílů se zabývá právě klíčovými kompetencemi. Rozvoj vzdělanosti a snižení celé Evropské unie úzce souvisí s pochopením, co klíčové kompetence jsou a jak je včlenit do kurikulárních dokumentů. Otevřít možnost osvojení klíčových kompetencí každému člověku. *Š Podpořit validitu a zhodnocení klíčových kompetencí u veštnosti a tím dát směr ke vzdělávání a kvalitě zaměstnanosti* (VÚP Praha, 2005).

V roce 2000 se objevuje termín *šklíčové kvalifikace* v Německu i Švýcarsku, u nás je uváděn v roce 2001 v příkladu jako *šklíčové kompetence* (Belz, Siegrist, 2011).

Tento termín je nový a jeho přesné vymezení se stále utváří. Mnoho autorů proto tápe, jak zvládnout strategie, kterými by dítě neefektivněji rozvinulo klíčové kompetence a jak budou schopni zhodnotit správnost rozvoje klíčových kompetencí. Vystává otázka propojení klíčových kompetencí a očekávaných výstupů. V Rámcovém vzdělávacím programu jsou kompetence, na nichž se má výuka zaměřit, uvedeny samostatně. V Lisabonských strategiích toto jasné vymezení nenajdeme. Přesto například v Dánsku, Švédsku a ve Velké Británii se s klíčovými kompetencemi běžně pracuje. Jsou zasazeny do očekávaných výstupů. V západoevropských zemích je důraz na klíčové kompetence zastoupen v obecně více. Od pedagoga se v kurikulární reformě očekává, že zvládnou propojit očekávané výstupy s klíčovými kompetencemi. U autorů je vložena velká důvěra, ale zároveň je zřejmé, že je to velká zátěž. (Hansen a kol., 2009)

2 Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání

2.1 Transformace českého školství

Klíčové kompetence jsou důležitou složkou vzdělávání ve všech jeho stupních v České republice. Od roku 2004 jsou obsaženy i v rámcovém programu pro předškolní vzdělávání, dále jen RVP PV. Kurikulární dokumenty obecně formulují klíčové kompetence jako *šroubky předpokládaných v domostí, dovedností, schopností, postoj a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich pojetí i obsah vychází z hodnot společností přijímaných a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu člověka a posilování funkcí občanské společnosti. Kompetence představují soubory vnitřních a prakticky využitelných výstupů, které se propojují a doplňují.* (RVP PV 2004, s. 11)

Dítě v dnešním předškolním vzdělávání má možnost získat klíčové kompetence potěbně nejen pro období školní docházky, ale i pro další život. Hloubka kompetencí, kterou si mohou dítě v průběhu předškolní docházky osvojit, záleží na jejich rozumových schopnostech a vývojových stádiích souvisejících s věkem. Prozatím se dá hovořit pouze o předpokladech, protože dítě do pěti let se neumí učet v domě, ke kterým kompetencím potěbuje bezprostřední zážitky. Na konci předškolní docházky začíná pomalu rozvíjet a prohlubovat svoji zručnost a chápat dění kolem sebe v různých souvislostech. Vášný rozvoj těchto předpokladů se stává pilířem, na který je možné navázat a nastavit pomyslný most ke klíčovým kompetencím potěbným nejen pro navazující studium, ale i z hlediska dobrého vkladu do budoucího života (Smolíková, 2005)

Pedagogické pojetí kompetencí dle Průchy, Walterové a Marešové (2003, s. 99) označují také jako schopnosti, dovednosti a způsobilost, které se dají úspěšně realizovat při běžných pracovních činnostech a životních situacích. Jsou rozvíjeny jako *šroubky obecného základu vzdělání*. Klíčové kompetence předškolního vzdělávání jsou založeny na daných vzdělávacích principech. Už od raného věku si dítě osvojuje zásady klíčových kompetencí, aby přijalo základy klíčových kompetencí a získalo předpoklady pro další vzdělávací celoživotní proces (RVP PV 2004).

V předkolním věku je důležitým momentem doplnit rodinnou výchovu a usnadnit dítěti další cestu při jeho vzdělávání, rozvoji osobnosti, a podpořit ho na další jeho cestě za vzděláváním (RVP PV, 2004).

2.2 Klíčové kompetence

V RVP pro předkolní vzdělávání jsou za klíčové považovány uvedené kompetence.

- Kompetence k učení
- Kompetence ke řešení problémů
- Kompetence komunikativní.
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské a environmentální

Kompetence k učení

- šroust ed n pozoruje, zkoumá, objevuje, v-í má si souvislosti, experimentuje a uflívá p ítom jednotlivých pojm , znak a symbol

- získanou zku-enost uplat ũje v praktických situacích a v dal-ím u ení

- má elementární poznatky o sv t lidí, kultury, p írody i techniky, který dít obklopuje, o jeho rozmanitostech a prom nách; orientuje se v ádu a d ní prost edí, ve kterém flíje

- klade otázky a hledá na n odpov di, aktivn si v-í má co se kolem d je, chce porozum t v cem jev m d j m, které kolem sebe vidí; poznává, fle se m fle mnohému nau it, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

- u í se nejen spontánn , ale i v dom , vyvine úsilí, soust edí se na innost a zám rn si zapamatuje; p í zadané práci dokon í, co zapo alo; dovede postupovat podle instrukcí a pokyn , je schopno se dobrat se k výsledk m

- odhaduje své síly, u í se hodnotit svoje osobní pokroky i oce ovat výkony druhých

- pokud se mu dostává uznání a ocen ní, u í se s chutí

Kompetence ke řešení problémů

- š v-í má si d ní i problém v bezprost edním okolí; p írozenou motivací ke e-ení dal-ích problém a situací je pro n j pozitivní odezva na aktivní zájem

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující situace se snaží řešit samostatně na základě nápodoby i opakování, náročněji s podporou a pomocí dospělého
- Problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty; vyhovává i tom dosavadních zkušeností, fantazii a představitelství
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických, empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a vyhovává je v dalších situacích
- zesiluje si pojetí představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Kompetence komunikativní

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větech, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdílí otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdílet své prožitky, pocity a nálady různými prostředky řeči (písněmi, výtvarnými, hudebními, dramatickými)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- v různých situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dospělými i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházejícího věku a psaní
- probohu rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

- dovede využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává, knížky, encyklopedie, počítač, audio vizuální technika, telefon
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese odpovědnost
- dohodkám se s ostatními projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomáhá slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podléhat, v společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopný respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá výzvy a zodpovídá za své povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
- při setkání s neznámými lidmi i v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnosti
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevem násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Kompetence činnosti a občanské

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže změnit cestu a přizpůsobit se daným okolnostem

- chápe, že se může, o to co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

- má smysl pro povinnost ve škole, práci, i uení, k úkolům a povinnostem postupuje odpovědně, váží si práce i úsilí druhých

- zajímá se o druhé i o to co se kolem děje, je otevřeně aktuálnímu dění

- chápe, že zájem to, co se kolem děje, inorodost, pracovitost, a podnikavost, jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevědomost, pohodlnost, a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

- má základní představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

- spolupřispívá k pravidlům společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je mohl ovlivnit

- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí a prostředí společnosti (RVP PV, 2004, s. 12, 13, 14).

Tyto kompetence náleží k výkonnosti, které ukončuje předškolní vzdělání.

Mateřská škola může pomoci dítěti v osvojení těchto kompetencí před započetím povinného školního vzdělávání (RVP PV, 2004).

V RVP zakotveny klíčové kompetence pro předškolní, základní i střední vzdělávání. V určitých částech jednotlivé kompetence na sebe navazují a mají vzestupnou tendenci v souvislosti s výššími třídami (RVP PV, 2004).

3 Kompetence p edýkolního pedagoga

Z RVP PV vyplývá, že pedagogové, potebují ke svým kompetencím odbornou kvalifikaci a ti, kteří ji nemají, si ji postupně doplují. Profesionalizace učitelů je podporována ze strany ředitelů a editelů mateřských škol. Zaměstnancům vytvoří podmínky pro další systematické vzdělávání. Každý pedagog pracuje profesionálně v souladu se společenskými normami, metodickými i pedagogickými zásadami výchovy a vzdělávání dětí v předškolním věku. Pracovní tým pracuje na základě jasně stanovených a společně vytvořených pravidel. Ke spolupráci jsou vyzýváni i rodiče dětí (RVP PV, 2004).

V dokumentu *Kompetentní učitel 21. století* se představuje profesní rozvoj jako klíčová součást procesu celoživotního vzdělávání. Každý zkušený pedagog by měl umět přiblížit hodnotit, posuzovat a především reflektovat účinnost své práce. Dokáže se podílet s ostatními pedagogy o poznatky ze své práce a zároveň respektuje názory svých kolegů. Přijímá i upřímně poskytuje podporu, rady i zpětnou vazbu, hodnotí přiměřenost kritiky. Cíleně si plánuje svůj profesní rozvoj v oblasti pedagogiky. Podle přiblíženého hodnocení své práce si vytváří vlastní profesní plán i své profesní portfolio. Osvojuje si nové poznatky za podpory literárních i informačních zdrojů a pomocí vzdělávacích seminářů a workshopů. Navštěvuje výuku svých kolegů. Vyufflíje mentoring, supervizi i poradenství. Vnuje pozornost i názorům rodičů. Podle svých profesních znalostí vyufflívá nových a inovativních přístupů ve výuce. Flexibilně podle potřeby přiblíží nových metod provádí vhodné změny se zohledněním k potřebám dětí, jejich věku, zkušenostem a znalostem, bere v úvahu i vliv rodinného prostředí. Je schopen si své metody a přístupy obhájit před kolegy, rodiči i dětmi. Vysvětluje, proč byla určitá aktivita i výuková strategie vyufflíta. Zároveň je schopen vhodnost a efektivitu své práce objektivně posoudit. Učitel propaguje důležitost kvalitního vzdělávání dětí i důležitost kvalit pedagogů na veřejných aktivitách měst a obcí. Seznamuje rodičovskou i laickou veřejnost s metodami a cíli práce. Představuje školní projekty. Neustále hovoří o důležitosti předškolního a primárního vzdělávání jako o základu pro další vzdělávání (Kompetentní učitel 21. století, 2011).

RVP PV i dokument *Kompetentní učitel 21. století* mají společný záměr a to vést nejen děti, ale i učitele k rozvoji klíčových kompetencí, protože jen osobnost pedagoga

kompetentního ve své profesi, může vést děti k osvojení všech kompetencí, které jsou dle dítěte pro něj reakcí na neustále nové požadavky mnohdy se svěřenými.

4 Strategie pedagogického pedagoga podporující rozvoj klíčových kompetencí dětí

Určitá obava, že kvůli volnosti práce a rozvoje témat ve třídách, dojde k neshodným znalostem a zkušenostem u dětí při hodnocení, se ukázala jako mylná. Věco ve třídách probíhá, by mělo směřovat ke klíčovým kompetencím. Třídly mezi sebou tak mají stejné cíle, ke kterým dojdou při zpracování tematických celků. Liší se od sebe budou pouze vzdělávacími strategiemi a metodami výuky, které vyvolají (Třkulová a kol., 2008). *š Rámcový vzdělávací program pro pedagogické vzdělávání nesvazuje uitelkám ruce, ale naopak od nich očekává vlastní řešení, úvahu, volbu z výberu, plánování a plnění programu v integrovaném postupu* (Hornáková, 2015, s. 8).

Pro vytvoření pohledu dovedností pedagoga nezbytných k realizaci konceptního modelu vzdělávání v M^{TM} jsem použila dokument *Kompetentní uitel 21. století*, ze kterého jsem vybrala vhodné strategie pro pedagogické vzdělávání a umístila do levého sloupce uvedeného v tabulce níže. Každou strategii uitele jsem doplnila o konkrétní rozvíjené kompetence z Rámcového vzdělávacího programu, které jsem umístila do pravého sloupce. Tímto je zřejmé, které kompetence jsou danou strategií rozvíjeny.

4.1 Komunikace

Nabídka strategií (Kompetentní uitel 21. století, 2010, s. 4 - 44).	Rozvoj odpovídající klíčové kompetence u dítěte (RVP PV, 2004, s. 12, 13, 14).
<p><i>1.1 Uitel komunikuje s dětmi zdvořilým a přátelským způsobem a podporuje tak rozvoj pozitivního sebevědomí a sebepojetí dětí.</i></p> <p><i>1.1.2. Uitel se v komunikaci s dětmi spolupřispívá jejich vlnovým zvláštlostem a individuálním dispozicím.</i></p> <p><i>Uitel přistupuje ke každému z dětí</i></p>	<p>Kompetence k učení</p> <p><i>šklade otázky a hledá na ni odpovědi, aktivně si vlní co se kolem něj je, chce</i></p>

<p>individuáln , takzvan - volí k n mu cestu a podn cuje je k práci dle jeho úrovn schopností, dovedností a stanovených cíl . Poskytuje dít ti vhodnou míru podpory v jeho u ení a rozvoj, nabízí manipula ní materiál, pom cky usnad ující pochopení a porozum ní.</p>	<p>porozum t v cem jev m d j m, které kolem sebe vidí; poznává, fle se m fle mnohému nau it, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p>
<p>1.1.3. U itel v pr b hu asto komunikuje s jednotlivými d tmi, staví na jejich silných stránkách a podporuje je v u ení a rozvoji. ÉU itel pokládá d tem otázky, které jsou spí-e cíleny na zji- ování zp sobu my- lení d tí, zajímá se o volbu strategie dít te p i pln ní úkolu, a pro si tento zp sob zvolilo. Vybízí d ti, aby hovo ily o svých my- lenkových procesech, jakým zp sobem e- ily, porozum ly danému problému. Pokládá d tem otev ené otázky, kde poskytuje dít ti p íležitost promý- let problematiku do hloubky a z r zných úhl pohledu.</p>	<p>Kompetence k e- ení problém š problémy e- í na základ bezprost ední zku- enosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkou- í, experimentuje; spontánn vymý- lí nová e- ení problém a situací; hledá r zné možnosti a varianty; využíává p i tom dosavadních zku- eností, fantazii a p edstavivost</p> <p>Kompetence komunikativní š ovládá e , hovo í ve vhodn formulovaných v tách, samostatn vyjad uje své my- lenky, sd lení, otázky i odpov di, rozumí sly- enému, slovn reaguje a vede smysluplný dialog</p>
<p>1.1.4. U itel p íjímá emocionální, sociální, t lesné a kognitivní pot eby kařdého dít te. ÉU itel volí r zné aktivity pro skupiny i jednotlivce, kte í pracují spí-e rychlejšm nebo pomalejšm tempem. Reaguje také</p>	<p>Kompetence u ení š klade otázky a hledá na n odpov di, aktivn si v- ímá co se kolem d je, chce porozum t v cem jev m d j m, které kolem sebe vidí; poznává, fle se m fle mnohému nau it, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>Kompetence k e- ení problém š v- ímá si d ní i problém v bezprost edním okolí; p írozenou motivací k e- ení dal- ích problém a situací je pro n j pozitivní odezva na aktivní zájem</p>

<p>na individuální sociální, emotivní a kognitivní potřeby jednotlivých dětí i samostatné i skupinové práci. Vědí si, kdyfln které z dětí potřebuje pomoc, v této situaci, uzná-li za vhodné, může pomoci izp sobit tempo. Povzbuzuje děti, aby se nebály mluvit o svých potřebách a říci si o pomoc a podporu.</p>	<p>Kompetence komunikativní šv b řných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p>
<p>1.1.5. Učitel poskytuje dětem možnost volby. Volbu dětí respektuje a k jejímu respektování vede ostatní děti. EU učitel využívá vhodné příležitosti, aby mohl dát dětem možnost vybrat si z práce, jakým budou úkol, aktivitu iinnost dětí, zvolit si informační zdroje a materiál, který budou využívat a se kterým budou pracovat a z práce zpracování-výkres, plakát, koláž, papírový model, výroba knih.</p>	<p>Kompetence inováční a občanské šv domuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
<p>1.1.5. Učitel poskytuje dětem možnost volby. Volbu dětí respektuje a k jejímu respektování vede ostatní děti. EU učitel využívá vhodné příležitosti, aby mohl dát dětem možnost vybrat si z práce, jakým budou úkol, aktivitu iinnost dětí, zvolit si informační zdroje a materiál, který budou využívat a se kterým budou pracovat a z práce zpracování-výkres, plakát, koláž, papírový model, výroba knih.</p>	<p>Kompetence kulturní dostupně pozoruje, zkoumá, objevuje, vědí si souvislosti, experimentuje a užívá přitom jednotlivých prvků, znaků a symbolů</p>
<p>1.1.6. Učitel svým přístupem k dětem podporuje rozvoj odpovědnosti, samostatnosti a sebekontroly dětí. EU učitel vede děti k uvědomění, že každý je odpovědný za své jednání a chování- odkazuje na své zkušenosti, na příklady z praxe, vede diskuzi.</p>	<p>Kompetence komunikativní šv dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává, knížky, encyklopedie, počítač, audio vizuální technika, telefon</p>
<p>1.2 Učitel svým jednáním podporuje rozvoj učení se komunity, ve které se každý dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. 1.2.1. Učitel pomáhá dětem dosahovat</p>	<p>Kompetence sociální a personální šv domuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese odpovědnost</p>
	<p>Kompetence inováční a občanské</p>

<p>vzdávající cíle tím, je podporuje jejich vzájemnou komunikaci. Učitel vytváří prostor, v němž děti mohou sdílet své porozumění v čem, podněcuje děti vzájemné podporu, vytváří příležitosti, v nichž mohou profitovat sounáležitosti s ostatními.</p> <p>EU učitel plánuje a organizuje pro děti takové aktivity, které vyžadují vzájemnou spolupráci, interakci a zapojení všech dětí ve skupině, aktivity pro párovou práci a práci v malých skupinách.</p>	<p>špatně spolu vytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
	<p>Kompetence komunikativní</p> <p>špatně v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou</p>
	<p>Kompetence sociální a personální</p> <p>špatně s tímto způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p>
<p>1.2.4 Učitel poskytuje dětem rozrodě příležitosti pro rozvoj jazyka a komunikace v průběhu dne</p> <p>EU učitel poskytuje dětem příležitost hovořit a diskutovat kdykoliv je to vhodné.</p> <p>Podporuje rozvoj jejich myšlení tím, že dětem pokládá otevřené otázky, vybízí děti k objasňování a obhajování vlastních myšlenek, názorů, domněnek a odpovědí. Podporuje děti v tom, aby zkoušely používat nová slova, slovní obraty a spojení, experimentovaly s jazykem a neměly strach z chyby.</p>	<p>Kompetence kulturní</p> <p>špatně osouhlasně pozoruje, zkoumá, objevuje, vnímá si souvislosti, experimentuje a užívá přitom jednotlivých pojmů, znaků a symbolů</p>
	<p>Kompetence komunikativní</p> <p>špatně v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou</p>

4.2 Plánování a hodnocení

<p>4.1 Učitel systematicky sleduje, zaznamenává vývoj, proces učení dítěte a učební výsledky dítěte, přičemž se vyhýbá</p>	
--	--

<p><i>p edpojatosti a stereotyp m.</i></p> <p><i>1.1.4. U itel vyufftvá zám rného pozorování a dal-ích vhodných technik sb ru dat o pokrocích v u ení dít te.</i></p> <p><i>U itel shromafl uje autentické produkty d tí a neformální informace o dít ti nap íklad pozorovací archy, sebehodnotící archy, ukázky prací dít te, epizodické záznamy, záznamy rozhovor s dít tem, zprávy od rodi , se souhlasem zákonných zástupc dít te i oficiální zprávy od odborník .</i></p> <p><i>ÉU itel shromafl uje práce d tí, které vznikají v pr b hu vyu ování, ale i mimo výuku v portfoliu dít te.</i></p>	
<p><i>4.1.2. U itel pr b fh vyhodnocuje míru zapojení každého dít te do spolupráce s ostatními.</i></p> <p><i>ÉU itel si v-ímá, nakolik je dít zainteresováno v dané aktivit , pracuje-li se zájmem, nebo se nudí, hledá zp soby, jak dít pro práci více motivovat, poskytuje mofnost volby, p eorganizuje slofení skupiny.</i></p>	<p>Kompetence sociální a personální</p> <p><i>š ve skupin se dokáfle prosadit, ale i pod ídit, p i spole ných innostech se domlouvá a spolupracuje; v b fhých situacích uplat uje základní spole enské návyky a pravidla spole enského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, p ijímat a uzavírat kompromisyõ</i></p>
<p><i>4.1.3. U itel zodpovídá za to, fle sb r dat o dít ti a hodnocení dít te bere v úvahu jeho silné stánky, individuální pot eby a zájmy.</i></p> <p><i>ÉPedagog poskytuje dít ti okamflitou zp tnou vazbu, p i emfl se zam uje p edev-ím na to, co se dít ti povedlo, co dít zvládlo, v em ud lalo pokrok, v em se zlep-ilo.</i></p>	<p>Kompetence k u ení</p> <p><i>š odhaduje své síly, u í se hodnotit svoje osobní pokroky i oce ovat výkony druhýchõ</i></p> <hr/> <p>Kompetence k u ení</p> <p><i>š pokud se mu dostává uznání a ocen ní, u í se s chutíõ</i></p>

4.3 Výchovné a vzdávací strategie

<p>5.2 Učitel uflívá širokou škálu výchovných vzdávacích strategií zaměřených na sociální a emocionální rozvoj dětí.</p> <p>5.2.2. Učitel uflívá výchovných vzdávacích strategií, které podporují, budují a vytvářejí autonomii a iniciativu každého z dětí.</p> <p>ÉU učitel organizuje takové aktivity-diskuze, hry, kde mají děti prostor k vyjádření a uplatnění vlastní myšlenky, názoru, volně vlastního způsobu řešení.</p> <p>K nápadům a myšlenkám dětí přistupuje s respektem, dává najevo jejich váhu a důležitost.</p>	<p>Kompetence komunikace <i>š získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</i></p> <p>Kompetence řešení problémů <i>š rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</i></p> <p>Kompetence sociální a personální <i>š samostatně rozhoduje o svých interakcích; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</i></p>
<p>5.2.5. Učitel podporuje rozvoj schopností řešení samostatně konflikty.</p> <p>ÉU učitel řeší konflikty prostřednictvím diskuze, do které zapojuje také ostatní děti, kterých se problém bezprostředně netýká, aby vyjádřily svoje názory, pocity stanoviska a aby navrhly případná řešení.</p>	<p>Kompetence řešení problémů <i>š chápe, že vyhýbat se řešení nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</i></p> <p>Kompetence sociální a personální <i>š chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</i></p> <p>Kompetence občanské <i>š uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.</i></p>

<p>5.3 Uitel nabízí dtem aktivity, které vycházejí z jejich předchozích zkušeností a dovedností a uplňuje metod kooperativního učení d tí k dosažení vyššího stupně porozumění a k podpoře rozvoje jejich sociálních dovedností.</p> <p>5.3.1. Uitel propojuje nová témata a dovednosti s předchozími dovednostmi a v domostmi d tí.</p> <p>ÉUitel v souladu s principy integrované tematické výuky zařazuje v průběhu celého roku jak témata, která vybral sám tak témata, která si zvolily děti. Vede děti k uvědomění si souvislostí mezi obsahy vzdělávání a každodenním životem.</p>	<p>Kompetence k učení <i>o</i> má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v úvodu a d ní prostředí, ve kterém žije</p> <p>Kompetence k řešení problémů <i>š</i> p i řešení myšlenkových i praktických problémů uplňuje logických, matematických, empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>Kompetence komunikativní <i>š</i> průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p>
<p>5.3.2. Uitel vychází z předchozích zkušeností dětí a k jejich dalšímu pokroku v učení jim nabízí aktivity, které jsou v jejich zóně nejbližšího možného rozvoje.</p> <p>ÉUitel předkládá dtem aktivity, které vycházejí z jejich předchozích zkušeností, v domostí a dovedností. Předkládá úkoly a úkoly po malých částech, aby děti byly schopny porozumět a s úkolem se ztotožnit.</p>	<p>Kompetence k učení <i>š</i> získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>Kompetence k řešení problémů <i>š</i> problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá řešení</p> <p>Kompetence komunikativní</p>

	<p>š dovede využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává, knížky, encyklopedie, počítač, audio vizuální technika, telefon</p>
<p>5.4 Učitel uplňuje výchovně vzdělávacích strategií založených na demokratických principech.</p> <p>5.4.1. Učitel organizuje procesy a postupy, které podporují smysluplné, kooperativní učení a vzájemnou podporu mezi dětmi. Učitel umožní dětem komunikovat mezi sebou v rámci společné práce na daném úkolu, vede děti k vzájemné pomoci a ohleduplnosti k ostatním ve třídě. Organizuje práci v malých skupinách; organizuje takové aktivity, kde děti mohou pracovat společně a naplňovat dané cíle.</p>	<p>Kompetence komunikativní</p> <p>š v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>Kompetence sociální a personální</p> <p>š ve skupině se dokáže prosadit, ale i podléhat, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopný respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p>
<p>5.4.2. Učitel uplňuje strategie, které umožní dětem spolupodílet se na rozhodování, porozumět odpovědnosti a jejich následkům. Učitel zapojuje děti do různých aktivit, které se týkají práce ve třídě a napomáhají rozvíjet jejich zodpovědnost-zalévání květin, úklid apod.</p>	<p>Kompetence občanské</p> <p>š spolupřispívá k pravidlům společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
<p>5.4.3. Učitel uplňuje strategie, které pomáhají dětem porozumět hranicím a pravidlům, učí děti respektovat práva</p>	<p>Kompetence sociální a personální</p> <p>š uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</p>

<p>ostatních v demokratické společnosti. EU itel mluví s dětmi o pravidlech tady a objasňuje jim smysl pravidel: Pravidla nejsou proto, aby nás ovládala a omezovala, ale napomáhají vytvářet zdravé a bezpečné prostředí, kde se mohou učit a cítit dobře všechny děti bez rozdílu.</p>	<p>Kompetence občanské a občanské Š uv domuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
	<p>Kompetence sociální a personální „dáváním zpětnou vazbu projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p>
<p>5.4.4. U itel dává dětem v průběhu vyučování i mimo něj možnost volby a vede je porozumění, že každá volba má své následky. EU itel ve vhodných situacích a aktivitách nabízí dětem výběr z více aktivit, umožní jim výběr materiálu. Podporuje děti, aby mluvily o své volbě a uváděly si také následky své volby. Pokud je jedním z cílů dané aktivity dát dětem prostor k výběru, pak respektuje jeho volbu, a to i v případě, kdy to povede k chybnému řešení.</p>	<p>Kompetence občanské Š odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p>
	<p>Kompetence řešení problémů Š rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p>
	<p>Kompetence sociální a personální Š uv domuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese následky</p>
	<p>Kompetence občanské a občanské Š chápe, že se může, o to co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</p>

5 Praktická část

5.1 Cíle a charakteristika praktické části

Hlavním cílem praktické části je navrhnout soubor konkrétních metodických postupů a organizačních strategií směřujících k podpoře rozvoje klíčových kompetencí dětí předškolního věku. Následně ukázat, jak tuto metodiku aplikovat v rámci konkrétního týdenního plánu. Důležitým cílem je sestavit zásobník doplňkových herních činností a navrhnout praktická doporučení pro učitele mateřských škol.

Vytvořené týdenní plány byly ověřovány v průběhu celého školního roku 2014/2015 v prostředí mateřské školy. Shromážděný materiál byl v textu následně dopodrobna analyzován. Činnosti uvedené v praktické části byly realizovány v rámci jednoho tematického týdne, jako vzorek. Také byla uskutečněna metoda nestrukturovaného rozhovoru. Dále byla využita technika záznamového archu, více Příloha 4.

Proces připraveného týdenního plánu se uskutečnil na mém pracovišti. Jedná se o předškolní mateřskou školu, která se dlouhodobě zabývá integrací dětí se speciálními potřebami. Škola je v provozu již třicet let. Integrace dětí se v různých formách obmáhá dvacet let. V aktuálním školním roce je v provozu pět oddělení. Jednotlivá jsou speciální, ve které je deset dětí s různým typem a stupněm postižení. Dvoutřídý jsou integrovány naplněné do počtu dvaceti třídních, z toho jsou tři třídy s postižením lehkého stupně. Další dvě oddělení jsou třídního typu naplněné dle výjimky z izovatele do počtu dvacet osm dětí. Integrace dětí TVP je náročná na personální zajištění. Nutností jsou pracovní úvazky asistent pedagoga a osobních asistentů. Materiální vybavení školy lze považovat za dostačující. Například se jedná o speciální edukativní kompenzační pomůcky, písčovníky, komunikátory, dotykový monitor, spina, iPady s různými edukativními aplikacemi, relaxační místnost s vodním válcem, samostatná točivná, terapeutický bazének s míčky, zahrada s dřevěnými prvky, přírodní bludiště.

Konkrétním místem kde byl realizován týdenní plán, byla třídního typu. Tato třída se jmenuje Meláči. Skladba věkové rozmezí dětí je od čtyř do sedmi let. Zde pracuji jako jedna ze dvou učitelů. Hlavním východiskem práce učitelů je aktuální TVP s názvem Máme společnou věc. Dále máme zpracován TVP. Program dne měřil učitelka průběh poznání dle situace i potřeb dítěte. Přechod dětí do třídy probíhá mezi 6. hod. a 8. hod., kdy probíhá volná hra či částečně řízená činnost. Následuje komunitní

kruh, dále pak nabídka činností. Kolem 10. hod. se odchází na pobyt venku formou procházky do okolí M^{TM} nebo na zahradu. Po obědě je odpočinek na lehátku s možností klidových aktivit u stolečku i v relaxační místnosti. Odpolední aktivity jsou převážně zaměřeny na přípravu kolních dovedností. Podrobněji je jednotlivým částem programu dne věnována kapitola 5.3.

5.2 Týdenní plán činností směřujících ke kompetencím

Práce s týdenním plánem považují za přirozenou součástí činnosti pedagoga v předkolním zařízení. Témata týdenního plánu logicky navazují na TWP, roční období, tradice a regionální zvyklosti. Níže vypracované tabulky jsou rozděleny na jednotlivé dny. Každá tabulka obsahuje obecné údaje. První sloupec uvádí využití činnosti v rámci jednotlivých dní. Na tyto činnosti navazuje druhý sloupec popisující potebné organizační metody a formy práce. Ve třetím sloupci jsou obecně napsány rozvíjené klíčové kompetence.

Zelenina ta je prima			
	činnosti	Metody a formy práce	Klíčové kompetence
Po	Čeranní komunitní kruh	Činnost odehrávající se na koberci, rozhovor, otevřené otázky o Jak roste zelenina? Co potřebuje k životu?	ČKompetence komunikativní, Kompetence k učení, Kompetence sociální a personální
	Čzrcadlo	Čfrontální charakterizace rostliny zeleniny, vyjádření zrcadlením, pohybem, pocitem a prožitkem	ČKompetence komunikativní
	Čnabídka činností skládání písmen na recept, krájení zeleniny, výtvarná studie zeleniny	Čskupinová práce, kooperace, výtvarná činnost	ČKompetence k učení, Kompetence řešení problémů, Kompetence sociální a personální, Kompetence činnosti

	<p>Éhodnotící kruh</p> <p>Éprocházka do přírody</p>	<p>Éochutnávka salátu, vlastní hodnocení</p> <p>Évenkovní pozorování práce na poli</p>	<p>a obanské</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální, Kompetence innostní a obanské</p> <p>ÉKompetence k učení</p>
Út	<p>Ésázení brambor</p> <p>Ékomunitní kruh</p> <p>Étlocvi na</p> <p>Énabídka inností volná hra, ochutnávka pro odvážné</p> <p>Éhodnotící kruh</p>	<p>Épráce s hlínou, experiment Co vyroste z velké, malé a dvou rozptelených brambor? Éotev ené otázky Kde se dá zelenina koupit? Jak se kupuje? Domácí úkol - Zjisti kolik stojí kilo brambor?</p> <p>Éfrontální cvičení v tlocvi n , více Příloha . 3</p> <p>Éspontánní volná innost nebo dobrovolná ochutnávka zeleniny se zavázanýma oima, smyslové vnímání</p> <p>innost na koberci, vyjádření vlastních pocitů z ochutnávky</p>	<p>ÉKompetence k učení, Kompetence řešení problémů</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence k učení, Kompetence sociální a personální</p> <p>ÉKompetence k učení, komunikativní kompetence</p> <p>ÉKompetence k učení, Kompetence řešení problémů, Kompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální, Kompetence innostní a obanské</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální,</p>

	Éprocházka do obchodu	Épozorování	Kompetence innostní a ob anské ÉKompetence k u ení
St	Évolná hra	Éspontánní volná hra na obchod, na domácnost	ÉKompetence k u ení, Kompetence k e-ení problém , Kompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální, Kompetence innostní a ob anské
	Ékomunitní kruh	Éotev ené otázky: Pro jíme zeleninu? S ím jí jíme? Je to zdravé?	ÉKompetence komunikativní, Kompetence k u ení, Kompetence sociální a personální
	Épohybová hra na bacily	Éfrontální, pohybová innost	ÉKompetence sociální a personální, Kompetence innostní a ob anské
	Énabídka inností písek, asambláfl	Éskupinová práce, ma kání písku nebo výtvarná technika s r znými materiály	ÉKompetence k u ení, sociální a personální
	Édramatizace pohádky O veliké ep	Éskupina d tí v roli, druhá skupina v roli diváka	ÉKompetence k u ení
	Éhodnotící kruh	Évyjád ení pocit o rolích	ÉKompetence komunikativní, Kompetence sociální a

			personální, Kompetence inováční a občanské
t	<p>Élogopedické cvičení</p> <p>Ékomunitní kruh</p> <p>Ép edmatematické p edstavy</p> <p>Évolný tanec</p> <p>Éhodnotící kruh</p> <p>Éprocházka do p írody</p>	<p>Éindividuální i skupinové</p> <p>Éotázka na domácí úkol Kolik stojí kilo brambor? Kdo Vám to poradil? Je to málo nebo moc?</p> <p>Éprohlížení pen z, po ítání mincí, vážení kilo brambor velkých a kilo brambor malých, otev ená otázka Kdyfl kilo brambor stojí 4 K , kolik stojí dv kila?</p> <p>Évyjád ení pocit na hudbu</p> <p>Éslovní vyjád ení pocit z hudby</p> <p>Épozorování záhonk a zahrádek</p>	<p>ÉKompetence komunikativní</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence k u ení, Kompetence sociální a personální</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence k u ení, Kompetence k e-ení problém</p> <p>ÉKompetence komunikativní</p> <p>ÉKompetence komunikativní</p> <p>ÉKompetence k u ení</p>
Pá	<p>Éprohlížení knih a encyklopedií</p> <p>Ékomunitní kruh</p> <p>Énabídka inováční výroba bramborák , volná hra na pohádku</p>	<p>Ésamostatné hledání odpov dí v knihách</p> <p>Éotev ená otázka, brainstorming Co se dá uva it ze zeleniny?</p> <p>Éskupinová i individuální, loupaní, strouhání, míchání nebo improvizace pohádky</p>	<p>ÉKompetence k u ení</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence k u ení, Kompetence sociální a personální</p> <p>ÉKompetence komunikativní, Kompetence k u ení</p>

O veliké ep , pracovní list Éhodnotící kruh	s poufítím kostým , dále výb r pracovních list Éhodnocení pohádky a smafení bramborák spole n s ochutnávkou	ÉKompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální
Éprocházka p írodou	Éhromadné pozorování barev p írody	ÉKompetence k u ení

5.3 Analýza realizovaných tematických celk z pohledu klí ových kompetencí

Následný text analyzuje jednotlivé tematické celky. Nabízí obecný popis a zdrazuje jejich podstatu. Ke každému tematickému celku pipojím jifl konkrétní rozvíjené kompetence z RVP PV.

Komunitní kruh

Každý den v ranních hodinách ve školce, kdyfl jsou v-ichni přítomni, je možné zaadit *š Komunitní kruh* (Hansen echová, 2006, s. 129). Jedná se o místo, kde si v-ichni sednou do kruhu a začínají op t společn pracovat. D tí by m ly mít pocit sounáleflitosti a pocit bezpe í. Kruh by se mohl jmenovat Kruh d v ry nebo Kruh p átelství. Znakem tohoto kruhu by m la být pospolitost, rovnoprávnost, kde má každý se možnost, voln vyjád it. Tento kruh se dá vyuflít nejen p í práci s novým tématem, nebo jeho opakováním, ale t eba i v dob kdy je pot eba si znovu zopakovat společn á pravidla, nebo naplánovat nové strategie. Na začátku školního roku se m flme zeptat, jak d tí cht jí, abychom je oslovovaly. Dá jim to pocit d v ry a d leflitosti si o n em rozhodnou bez rodi í. N které d tí, t sn p ed nástupem do základní školky si nep ejí, aby je paní učitelky oslovovaly, zdrobn linami. V dob du-í kového období se d tí m flme zeptat. Existuje n co, eho se bojíte, z eho máte strach? A d tí vám odpoví, fl se bojíte tmy, bojíte stín a dokonce se v tomto raném v ku bojíte, fl jim umou rodi e a sourozenci. S tmito informacemi se dá pracovat.

Uitelka poradí, jak vyzrát na tmu. Může zkusit pokus se stínem. Kdy se objeví a kdy zmizí? Je živý ten stín? Další rozhovory mohou být vedeny tak, aby porozumely otázkám života a smrti. Komunitní kruh může být druhem terapie.

Komunitní kruh rozvíjí tyto klíčové kompetence (RVP PV, 2004, s. 12, 13, 14).

Éšť ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

Éšť dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky řeči, výtvarnými, hudebními, dramatickými

Éšť domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

Éšť v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou

Éšť samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

Éšť uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

Nabídka činností

Nabídka činností může probíhat v centrech aktivit nebo v úkrytních koutcích. Činnosti se vztahují k tématu a děti v nich pracují samostatně. Každé dítě si svobodně vybírá činnost, kterou chce ten den vykonávat. Během týdne se děti vystřídají ve všech nabízených aktivitách. Každé dítě zodpovídá za svoji činnost. Děti to vede nejen k zaměření, ale i k vzájemné spolupráci a kooperaci (Krejčová, Kargerová, 2003).

Uitelka dává dětem prostor k výběru činnosti a respektuje jeho rozhodnutí a volbu, i kdyby to vedlo k chybnému rozhodnutí (Kompetentní učitel 21. století, 2011).

Někdy v mé nabídce činností je jedna volena ve spolupráci s učitelkou, kde je činnost koordinována třeba z hlediska bezpečnosti i dodržení pravidel a ostatní činnosti vedou dítě k samostatné aktivitě. V tomto týdenním tématu byla nabídka činností mnohá.

Do nabídky kde já koordinuji činnost, jsem začala, třeba výrobu bramboráků. Snáfila jsem se dětem ukázat a naučit je, jak loupat brambory. Strouhání si také potřebovaly osvojit, aby nedošlo ke zranění. Děti podle toho, jak jim to jde, zůstávají u dané

aktivity. Každé dítě tak dokáže odhadnout své síly. Na které dívky bavilo loupání brambor a činnost neopustily, dokud vše neoloupaly.

Nabídka činností rozvíjí tyto klíčové kompetence (RVP PV, 2004, s. 12, 13, 14).

Éřovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větech, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sděluje otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

Éřdokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky řeči – písněmi, výtvarnými, hudebními, dramatickými

Éřdomlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

Éřv běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou

Éřsamostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

Éřuv domuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

Éřsoustředně pozoruje, zkoumá, objevuje, věnuje si souvislostí, experimentuje a uhlavá přitom jednotlivých jevů, znaků a symbolů

Éřzískanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení

Éřve skupině se dokáže prosadit, ale i podléhat, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopný respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

Volná hra

Šponťanní činnost dítěte realizuje z vlastní potřeby, na základě vnitřních motivů a zájmů, provádí ji zcela samostatně bez podnětů od dospělých (a uhlaví individuálně o hře si samo nebo ve spolupráci s ostatními dětmi o např. kládání hraček na domácnost, na lékárně) (Krejčová, 2004 s. 3).

Volná hra na obchod se přímě v naší době nabízí, protože v herně máme velký dělový obchod s pokladnou nákupními košíky a hlavně se zeleninovým zbožím. Jako další děti lákala při pohledu na epiky zvířátek v košíku, volná hra O veliké epě. Odpovídá zde použité strategie, kterou nabízí dětem výběr z více aktivit, umožní jim výběr materiálů (Kompetentní učitel 21. století, 2011).

Rozvíjené klíčové kompetence (RVP PV, 2004, s. 12,13,14)

Éšsoust ed n pozoruje, zkoumá, objevuje, v-ímá si souvislosti, experimentuje a uflívá p itom jednotlivých pojme, znak a symbol

Éklade otázky a hledá na n odpov di, aktivn si v-ímá co se kolem d je, chce porozum t v cem jev m d j m, které kolem sebe vidí; poznává, fle se m fle mnohému nau it, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

Éu í se nejen spontánn , ale i v dom , vyvine úsilí, soust edí se na innost a zám rn si zapamatuje; p i zadané práci dokon í, co zapo alo

Éproblémy e-í na základ bezprost ední zku-enosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkou-í, experimentuje; spontánn vymý-í nová e-ení problém a situaci; hledá r zné mořnosti a varianty; vyuffívá p i tom dosavadních zku-eností, fantazii a p edstavivost

Érozli-uje e-ení, která jsou funk ní a e-ení, která funk ní nejsou; dokáfle mezi nimi volit

Énebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocen ní nejen za úsp ch, ale také za snahu

Évládá e , hovo í ve vhodn formulovaných v tách, samostatn vyjad uje své my-lenky, sd lení otázky i odpov di, rozumí sly-enému, slovn reaguje a vede smysluplný dialog

Édomlouvá se gesty i slovy, rozli-uje n které symboly, rozumí jejich významu i funkci

Év b řných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s d tmí i dosp lými; chápe, fle být komunikativní, vst ícné, iniciativní a aktivní je výhodou

Édovede vyuffít informativní a komunikativní prost edky, se kterými se b řn setkává, knířky, encyklopedie, po íta , audio vizuální technika, telefon

Ésamostatn rozhoduje o svých innostech; umí si vytvo it sv j názor a vyjád it jej

Éve skupin se dokáfle prosadit, ale i pod ídit, p i společ ných innostech se domlouvá a spolupracuje; v b řných situacích uplat uje základní společ enské návyky a pravidla společ enského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, p íjímat a uzavírat kompromisy

Énapodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztah , které nachází ve svém okolí

Ésvoje innosti a hry se u í plánovat, organizovat, t ídit a vyhodnocovat

É odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže mít cesty a způsob sobovat se daným okolnostem

É chápe, že se může, o to co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

Hodnotící kruh

Na konci dopolední části se děti sejdou opět v kruhu na koberci, kde zhodnotí, jak se jim pracovalo, které činnosti je nejvíce bavily, s kým rády pracovaly, jak se při tom cítily (Krejčová, Kargerová, 2003).

Naše hodnotící kruhy jsme v tomto týdnu vyufily k hodnocení především pocitové oblasti, sebereflexe. Ale také k ochutnávkám nakrájeného zeleninového salátu nebo usmařeným bramborákům. Děti mohou mít i negativní pocity, o kterých je třeba nahlas mluvit.

Rozvíjené kompetence (RVP PV, 2004, s. 12, 13, 14).

É ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větech, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

É dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky řeči, výtvarnými, hudebními, dramatickými

É domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

É v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou

Pobyt venku

Pobyt venku nám umožní uje poznání místa a jeho okolí. Máme možnost plánovat vycházku, výlet k probíranému tématu. *Školitelé plánují, co budou dělat venku, stejně jako plánují činnosti ve třídě* (Gardošová, Dujková, 2003, s. 59).

Rozvíjené klíčové kompetence při pobytu venku (RVP PV, 2004, s. 12).

Éšklade otázky a hledá na ni odpovědi, aktivně si všímá co se kolem ní děje, chce porozumět v čem je mimo ni, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

as obdoba je vhodnou příležitostí pro skupinové i individuální vzdělávání dětí. V polévce plave mnoho zeleniny. Je to zelenina? –penát zelenina?

Odpočinek je důležitý z hlediska potěšení dítěte. Děti naplňují nové síly k odpoledním aktivitám (Svobodová a kol., 2010).

Po obědě a po odpočinku na lehátku probíhají odpolední aktivity, kdy mají děti možnost volné hry.

5.4 Analýza použitých strategií

V této části práce analyzuji nabídku doporučených použitých strategií v rámci sestaveného týdenního celku. Strategie byly inspirovány z dokumentu *Kompetentní učitel 21. století*. Pro učitelky mateřských škol by tato analýza a nabídka postupů měla posloužit jako vodítko na cestě ke klíčovým kompetencím dětí.

Pondělí	
ranní komunitní kruh	rozhovor, povídání, diskuse o zelenině.
použitá strategie učitelky	O zelenině se dá dlouze hovořit. Přesto se každý den pro komunikaci otevře pouze část, aby děti tématu porozuměly a mohly se s ním lépe ztotožnit. Učitel je důležitě použít otevřené otázky. Otevřená otázka vede děti k zamýšlení a nepodsouvá předem jasnou odpověď jako je ano i ne. Například. Potřebuje zelenina pro svůj růst vodu? Nebo. Co potřebuje zelenina pro svůj růst?
Zrcadlo	Děti mohou za úkol vyjádřit pohybem růst zeleniny od semínka po rostlinu, vytvoření květu a následně zrání plodu zeleniny. Učitelka předvede děje beze slov a děti zrcadlením napodobují. Děti

	<p>pedem nev dí, co bude u ítelka p edvád t. Na konci d ti hádají, co spole n p edvád ly. V t-inou p esn v dí, zvládnou slovn popsat kařdý detail p edvád něho. Tato aktivita je velmi baví, sm jí se, kařdý m ě p edvést vlastní pocitové vyjád ení.</p>
pouřitě strategie	<p>Za azení této innosti by m lo d ti aktivizovat a rozřbat po chvilce povídání, u ítel se flexibiln p izp sobuje pot ebám a zájm m d tí. U ítel poskytne d tem takové innosti, kde se d ti nau í pojmenovat a rozli-ovat své pocity a hovo it o nich.</p>
nabídka inností	<p>skládání písmen ó skupina d tí - skládá písmena podle p edepsaných slov krájení zeleniny ó skupina d tí manipuluje s nořem výtvarná innost ó skupina d tí malbou vyjád í, co vidí v rozkrojené zelenin</p>
pouřitě strategie	<p>U ítel za azuje práci ve skupinách, která d ti zaujme a zam stná.</p>
hodnotící kruh	<p>D ti se sejdou na koberci, dostanou ochutnat salát, od tech, které krájely. Druhá skupina d tí sd lí, co bylo napsáno na karti kách, protoře ty které si vybraly písmena, uř umí íst. D ti, které malovaly, se pochlubí s tím, co namalovaly. Zjistily, ře v kařdé zelenin jsou semínka a kařdý plod je jedine ný. D ti, kterým je líto, ře nemají obrázek, si ho mohou namalovat v dob po spaní nebo ráno, kdyř mají volnou chvíli. Paní u ítelka se vrátí k pantomim a ptá se, jak se cítily být raj etem. V rámci této otázky si d ti procvi í p ídavná jména. V hodnotícím kruhu panuje v t-inou pohodová nálada.</p>
pouřitě strategie	<p>U ítelka vede d ti k tomu jak p istupovat k hodnocení.</p>
procházka do p írody	<p>Procházka p írodou je motivována probíraným tématem. D ti pozorují práci na poli poslední zeleninové sklizn . Mají mořnost vid t dopravní prost edky, které odváří a vyklápí epu na hromadu. Procvi í si barvy stroj a spo ítají kola na traktoru.</p>
pouřitě strategie	<p>U ítel zahrnuje do vzd lávání innosti, které navazují na dosavadní zku-enosti.</p>

úterý	
sázení brambor	Jedná se o innost frontální s dětmi, které pocházejí do školky dříve. Do truhlíku se zasadí malá, velká a dva rozplevelené brambory. Děti řeší problém, kolik vyroste brambor. Tento experiment nemá okamžitý výsledek. Děti se samy starají, aby měly rostliny zality, a pozorují, zda se něco v truhlíku děje.
použitá strategie	Učitel umožní dětem se spolupodílet na různých aktivitách ve třídě a tím je vede k zodpovědnosti. V tomto případě zalévání rostlin.
komunitní kruh	Děti se opět sejdou na koberec a dostanou od učitelky otevřené otázky. Kde se dá zelenina koupit? Jak se kupuje? Vzniká tak diskuze, která se pohybuje v oblasti nakupování. Každý týden děti dostávají domácí úkol. Cílem je, aby vznikala komunikace mezi dětmi a rodiči a zároveň jde o cílenou přípravu na školku, kdy jí děti dostávají pravidelné domácí úkoly. Před tímto týdnem, v pátek, dostaly děti za úkol přinést jeden nebo dva kusy zeleniny. V úterý dostaly druhý úkol k tématu. Zjistěte, kolik stojí kilo brambor?
použitá strategie	Učitel spolupracuje s rodiči.
trénink	V MŠ Lázeň v Rychnově nad Kněžnou je dětem k dispozici velká tělocvična. Každá třída má k dispozici jeden den na využití tohoto prostoru. Podle týdenního námětu je organizována tělocvičná innost, více v Příloze 3.
použitá strategie	Učitel začleňuje pohybové aktivity za účelem vytvoření pozitivního vztahu k pohybu.
nabídka inností	Ochutnávka zeleniny o innost prováděná s učitelkou. Dětem učitelka zavěsí ořechy a děti hádají, co ochutnaly za zeleninu. V nabídce bývá zelenina, která je lahodná, ale i taková, o které se to říci nedá, jako je třeba cibule nebo syrová brambora. Volná hra o skupina dětí, která nemá odvahu ochutnat i skupina, která jí ochutnala a nudí se, má možnost si hrát v obchodě se zeleninou i v kuchyni.
použitá strategie	Zapojení smyslového vnímání. Učitel nabídne dětem výběr z více aktivit.
hodnotící kruh	innost na koberec, kde děti vyjádří vlastní pocity z ochutnávky. I

	negativní pocity jsou určité zkušeností.
použitá strategie	Učitel poskytne dětem takové zkušenosti, kde se děti naučí pojmenovat a rozlišovat své pocity a hovořit o nich.
procházka do obchodu	Pozorování běžného života.
použitá strategie	Učitel zahrnuje do vzdělávání zkušenosti, které navazují na dosavadní zkušenosti.

stěda	
volná hra	Děti podle toho jak přicházejí do školky, mají možnost si volně hrát v domácnosti i v obchodě.
použitá strategie	Učitel vede děti ke kooperaci a ke spolupráci.
komunitní kruh	Otevřené otázky. Proč jíme zeleninu? S čím jí jíme? Jeto zdravé? Vzniká volná diskuze.
použitá strategie	Učitel poskytuje příležitost vyjádřit svůj vlastní názor.
pohybová hra na bacily	Určené děti jsou bacily, mají za úkol chytit děti, které okolo běhají zdravé. Chycené dítě se jde posadit k učitelce, která představuje nemocnici. Učitelce se nahromadí předtím v nemocnici a probíhá uzdravování. Učitelka pomyslně dítě uzdraví zeleninou a děti vstupují zpět do hry.
použitá strategie	Učitel flexibilně reaguje na požadavky dětí.
nabídka zkušeností	Mačkání a manipulace s pískem i modelínou. Asambláž jako výtvarná technika s různými materiály ve spolupráci s učitelkou.
použitá strategie	Učitel umožní každému dítěti se volně rozhodnout.
dramatizace pohádky	Pohádka O veliké péře. Děti mají možnost, se rozhodnout, kdo bude hrát i nikoliv. K dispozici jsou jim kostýmy a přepisky. Na které děti, které nemají chuť nebo odvahu hrát jsou v roli diváka.
použitá strategie	Učitel je jako koordinátor a pozorovatel. Snahy se o dodržení pravidel divadla.

hodnotící kruh	Vyjádění pocitů z rolí.
použitá strategie	Učitel dbá na to, aby byly využity různorodé prostředky pro rozvoj jazyka.

tvrtek	
logopedické cvičení	<i>Nácvik básně, logopedické cvičení.</i> „ <i>Koza nešla na zmrzlinu, raději jedla zeleninu.</i> <i>Když to dítí viděl,</i> <i>raději šel na zelí.</i> “ (Molová a kolektiv, 2008)
Použitá strategie	Podporuje dítě vyústit sloních obrát a vyústit nových slov.
komunitní kruh	Odpovědi na otázku Kolik stojí kilo brambor? Otevřené otázky. Kdo Vám to poradil? Je to málo nebo moc?
použitá strategie	Učitel poskytne dětem možnost přehodnotit svoje myšlenky a názory.
pedagogické představy	Společnost na koberci, pořítání peněz. Dítě je problém rozdílného počtu mincí a jejich hodnoty. Vážení kilo malých brambor a kilo velkých brambor. Otevřená otázka. Když kilo brambor stojí 4 Kč, kolik stojí dvě kila brambor?
Použitá strategie	Učitel se nebojí použít těžké otázky, protože mezi dětmi se může objevit někdo kdo má matematické schopnosti.
volný tanec	Dítě na hudbu vyjádří své pocity.
použitá strategie	Učitel připravuje vhodný program, kde dítě mohou pracovat s pocity. Učitel přijímá pocity a emoce dítěte, neodsuzuje a nehodnotí negativně.
hodnotící kruh	Slovní vyjádření pocitů z hudby.
použitá strategie	Učitel podporuje sdílení prožitků.
procházka do přírody	Pozorování záhonků a zahrádek.
použitá strategie	Učitel zahrnuje do vzdělávání činnosti, které navazují na dosavadní zkušenosti.

pátek	
prohlížení knih a encyklopedií	Samostatné hledání odpovědí v knihách.
použití strategie	Učitel poskytne potřebný vzdělávací materiál.
komunitní kruh	Otevřená otázka a brainstorming. Co se dá uvařit ze zeleniny? Děti budou vyjádřit své sdělení, nápady a zkušenosti.
použití strategie	Učitel vyzve děti, aby svobodně vyjádřily svůj názor. Pomáhá jim formulovat správná slova. Dbá na vyslechnutí názoru druhého a vede k vzájemnému respektu.
nabídka činností	výroba bramboráků - skupinová i individuální práce ve spolupráci s učitelkou. Loupání, strouhání, míchání. Děti se naučí dělat bramboráky v domácí kuchyni. volná improvizace na motivy pohádky O velkém šelmu s využitím kostýmů výběr z pracovních listů o individuální činnosti
použití strategie	Učitel umožní možnost volby. Respektuje každé rozhodnutí a k vzájemnému respektu vede i ostatní děti.
hodnotící kruh	Ochutnávka bramboráků. Jak vás bavila příprava pečiva. Hodnocení jak se dětem hrála pohádka. Dotaz jestli zvládly vypracovat některý z nabízených pracovních listů. Co se vám nejvíce líbilo v tomto týdnu?
použití strategie	Učitel se zajímá o názor dětí a vybízí je k hodnocení celého týdne. Z hlediska hodnocení činností i chování druhých. V průběhu celého týdne pozoruje zapojení každého dítěte do činností.
procházka přírodou	Děti společně pozorují barvy přírody. Zjistí, zda najdou ještě nějaké plody kolem sebe, které by byly užitečné nejen pro ptáky, ale i pro organismus lidí i zvířata.
použití strategie	Učitelka volně přechází na další téma, na následující týden. Zadává domácí úkol.

5.5 Zásobník doplňkových herních činností

Jednotlivé herní činnosti jsou sestaveny pro děti ve věku od čtyř do sedmi let. Činnosti jsou dostatečně variabilní a pedagog s nimi může volně pracovat. Námět na zásobník je vzešel z vlastní pedagogické praxe a z odborné literatury (Bednářová, Třančíková, 2011), (Pospíšilová, 2009), (Juklíková, Krestovská a kol., 1985), (Marušík, 2008), (Stojan, 1997). Herní aktivity jsou určeny pro celou třídu i skupiny dětí. Vybrané herní aktivity se podílejí na rozvoji klíčových kompetencí.

Co se změnilo

Cíl – rozvoj zrakové paměti, Kimova hra je záporné zapamatování předmětů

Klíčové kompetence – Kompetence řešení problémů, Kompetence komunikativní, Kompetence učení

Postup – Na stole položíme zeleninu, kterou přikryjeme látkem. Dítě po odrytí látky má za úkol si zapamatovat co nejvíce zeleniny, která byla na stole. Dítě odejde za dveře a učitel na kterou schová. Dítě má za úkol přijít na to, která zmizela.

Obměna - Při následném zakrytí dítě zeleninu vyjmenuje.

Kam to vlastně patří

Cíl – vnímání prostoru - uspořádání a posloupnost,

zrakové vnímání - uvědomování si částí a celku

Klíčové kompetence – Kompetence učení, Kompetence řešení problémů

Postup – Učitelka nakrájí mrkev nebo okurek na tyčinky a více částí. Dítě má za úkol složit celou zeleninu.

Cib, cib, cibulěnka

Cíl – rozvinout nasloucháním sluchové vnímání – zpíváním písní, humor

Klí ové kompetence ó Kompetence k u ení, Kompetence k e-ení problém ,
Kompetence komunikativní

Postup - Jedna paní u itelka zpívá a hraje na klavír. Druhá zpívá a p edvádí hru na
t lo. D ti jsou rozmíst ny po t íd a zpívají a napodobují pohyby. Píse se opakuje a
zrychluje, zrychlují se i pohyby.

Hádanky

Cíl ó rozvoj e i a slovní zásoby, tvo ení rým , naslouchání je p edpokladem k rozvoji
funkcí pro tení

Klí ové kompetence ó Kompetence komunikativní, Kompetence k e-ení problém ,
Kompetence k u ení

Postup ó U itelka íká hádanky, d ti se snaží doplnit odpov .

filuté hlízy z podzemí

uva í se, pak se sní.

S motykou í traktory

Sbírají se - - - .

Listy tmav zelené

na cibulce du-ené?

Pro Pepka i Renátu

Va í hrnec - - - .

alamáda

Cíl ó p edmatematické p edstavy - hledání shodného, p i azování, po et v prostoru

Klí ové kompetence ó Kompetence k u ení, Komunikativní kompetence, Kompetence sociální a personální

Postup ó U itelka d tem rozdá obrázky, které zav sí na krk. Na obrázcích je r zn zobrazena zelenina. D ti chodí a hledají shodnou zeleninu. Utvo í dvojice, trojice, tve ice. Postupn se ve skupin p epo ítají a ur í po et. Obm na ó D ti stojí v kruhu, kařdý má na krku obrázek zeleniny. Jeden hrá stojící v kruhu íká ó Dnes jsem m l hlad, dal jsem si salát z -. D ti, které m ly na krku tuto zeleninu, se vym ní. Hrá se snařlí obsadit volné místo.

Bramborárna

Cíl ó obratnost, orientace, rychlost, spolupráce ve skupin

Klí ové kompetence ó Kompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální, Kompetence innostní a ob anské

Postup ó D ti jsou rozd leny do druřstev, stojí v zástupu za sebou. Kařdé druřstvo má ko-řk s p ti bramborami. Na signál pokládají d ti brambory na vyzna ené mety. Dobíhají zp t a podají kamarádovi ve skupin ko-řk, ten má za úkol brambory sesbírat. Hra kon í, ař se v-echny d ti ve skupin vyst ídají.

5.6 Praktická doporu ení pro p edýkolní pedagogy

ÉP íprava je nezbytnou sou ástí práce kařdého pedagoga. Forma p ípravy je na zvářlení

u itele, vychází ze zku-eností i délky praxe. Je odvislá od náro nosti zvoleného

týdenního plánu. D leřtí je p íprava materiál a dostatek úkol .

ÉObecn lze íci, ře téma týdenního plánu navazuje na aktuální ro ní období a na RVP PV.

ÉJe nezbytné uzp sobit prost ení t ídy a herny. Pedagog dbá na vhodné umíst ní

nábytku, didaktických pomůcek a hraček. Vytvoří koutky pro nabídkovou činnost.

Činnosti v rámci týdenního plánu na sebe vzájemně navazují. Zároveň je důležité,

aby průběh korespondoval s aktuální situací ve třídě. Nabídka činností musí být

dostatečně motivující a podnětující.

ČPedagog dítě pozoruje, poznává a získává potřebné informace, podle toho pak volí

a aplikuje vhodné strategie.

ČPedagog respektuje a přijímá individualitu každého dítěte.

ČPedagog pozitivně povzbuzuje a oceňuje snahu a úspěchy dítěte.

ČZapojení rodičů jim pomáhá při pohledu na činnostech prováděných ve škole.

ČPedagog pracuje se záznamovým archem, kde vyhodnotí rozvoj klíčových kompetencí

dítěte v rámci týdenního plánu.

Závěrečná rada pro praxi pedagožky: za všech okolností je zapotřebí uplatňovat pozitivní přístup a překonat případné neúspěchy. Tyto neúspěchy se naučit přijímat a vzít si z nich ponaučení pro další práci.

6 Shrnutí praktické části

V rámci zvoleného tématu jsem v teoretické části zkombinovala praktickou tabulku strategií z dokumentu *Kompetentní učitel 21. století* a k nim jsem přidala odpovídající kompetence z RVP PV. Z této tabulky vyplývá, že nejvíce se na rozvoji klíčových kompetencí podílí verbální i neverbální komunikace, vhodná zvolená strategie u učitele, dále pak plánování a hodnocení.

Do praktické části jsem zahrнула týdenní plán, který se jevil jako praktický ukazatel výzkumu. Do bakalářské práce bylo vybráno pouze jedno týdenní téma, abych následně mohla potvrdit propojenost obou činností v mateřské škole s rozvojem klíčových kompetencí u dětí. Nejprve předcházela fáze přípravy na toto zvolené téma. První dle přílohy 1. Dále jsem se jako účastník, mohla podílet na aktivitách vybraného tématu a měla jsem tak možnost pozorovat děti, ve které pracuji jako pedagog. Snáhl jsem se proniknout do chování a myšlenek dětí, abych mu mohla lépe porozumět. Analyzovala jsem jednotlivé části dne z pohledu klíčových kompetencí. Tímto jsem získala údaje, které ukazují, že za azení volné hry se nejvíce podílí na rozvoji klíčových kompetencí. Nezbytnou součástí pří rozvoji kompetencí se ukázala být komunikace. Nestrukturovaný rozhovor se rozvinul použitím otevřených otázek. Za azení komunitního kruhu posloužilo k tomu, aby děti ztratily zábrany a mohly se volně vyjádřit. Rozvinout své myšlenky, které vystavily na to, co již znají. Mohly zde bez zábran hovořit o vlastních názorech k probíranému tématu. Další vhodnou činností se stal hodnotící kruh, který již podle názvu má v úmyslu hodnotit z pohledu dětí. Ty zde nevyjadují jen svoje myšlenky, ale i pocity. Hovořit a umět pojmenovat své pocity je důležité se naučit již v předškolním věku. Děti tak v období puberty a dospívání budou moci lépe pochopit své prožitky. To dokazuje, že za azení osvojení klíčových kompetencí už v předškolním věku je důležité a stává se tak povinnou výbavou každého jedince. V našem zeleninovém tématu se děti nebály sdílet ostatním i negativní emoce. Přiznaly, že jim například nechutnala syrová brambora, a špenát. Cibule měla naopak překvapivě nasládlou chuť, což nebylo hodnoceno zcela záporně. Nabídka činností, kterou dětem nabízíme, dá dítěti právo volby umět se podle svého rozhodnout. Každý jedinec je individualita. Naše pedagogické působení by mělo počítat s touto jedinečností. Za azením i dalších činností má podíl na rozvoji klíčových kompetencí dítě. Jako například za azení dramatizace umožnilo vyjádření prožitku. Těžiště za azení hádanek vede k rozvoji myšlení, komunikace, ale i ke řešení problémů.

Klí ové kompetence v týdenním plánu nestojí vedle sebe, navazují na sebe a vzájemně se prolínají. Týdenním plánem jsem také prov íla, že klí ové kompetence u d t í lze rozvíjet kdekoli. Je pot ebné sm ovat ve–kerý vzd lávací proces k osvojování a rozvíjení klí ových kompetencí u d t í.

Následně jsem ke každé činnosti v rámci jednoho týdne p íadila strategie u itele. Ty, jak se ukázalo již v teoretické části, jsou nezbytnou sou částí p í rozvoji klí ových kompetencí u d t í p ed–kolního v ku. V této oblasti vy–lo najevo, že u itel se zajímá, poskytuje, umofl uje, vytvá í, vede, pomáhá, reaguje, podporuje, povzbuzuje, respektuje, hodnotí, ale a neodsuzuje.

Jako dopln k práci jsem p ídala herní aktivity, které by bylo možno k zvolenému tématu vyuffít. Na konci praktické části jsem navrhla jistá doporu ení pedagog m v p ed–kolním za ízení jako vodítka p í práci k rozvoji klí ových kompetencí u d t í.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat základní metodické postupy, které podporují rozvoj klíčových kompetencí učitelů v pedagogickém výcviku a vytvořit zásobník námětů směřujících k naplnění kompetentního modelu vzdělávání v praxi mateřské školy.

Bakalářská práce je složená ze dvou částí. Z teoretické a části praktické. V teoretické části jsem se nejprve snažila definovat termín klíčové kompetence a jejich vznik. Formulovala jsem klíčové kompetence v pedagogickém vzdělávání z pedagogické literatury a Rámcového vzdělávacího programu. Uspořádala jsem jednotlivé kompetence se strategiemi pedagoga. Vytvořila jsem přehled dovedností pedagoga k realizaci kompetentního modelu vzdělávání v mateřské škole.

V praktické části jsem přinesla soubor konkrétních metodických postupů, organizačních strategií a praktických doporučení pro pedagogický směřující k podpoře rozvoje klíčových kompetencí učitelů. Tento soubor jsem aplikovala v rámci konkrétního týdenního plánu. Tím jsem ověřila vhodnost zvolených strategií u učitele na podíl rozvoje klíčových kompetencí učitelů. Dále jsem vytvořila doplňkový zásobník her k zvolenému týdennímu tématu doplněný o konkrétní rozvíjené klíčové kompetence.

Bakalářská práce má praktický charakter. Kromě projektování metodických a organizačních postupů učitelky v mateřské škole se opírá o analýzu literárních zdrojů a kurikulárních dokumentů.

Jsem přesvědčena, že tato bakalářská práce by mohla poskytnout jisté vodítko pedagogům v pedagogickém vzdělávání na cestě k osvojování a rozvoji klíčových kompetencí učitelů v pedagogickém výcviku.

Seznam použité literatury

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, TĚMÁRDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by měl dítě umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2011, 212 s. ISBN 978-80-251-1829-0.

BELZ, Horst, SIEGRIST, Marco. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*. Praha: Portál, 2011, 375 s. ISBN 978-80-7367-930-9

GARDOVÁ, Juliana, DUJKOVÁ, Lenka. *Vzdělávací program Za dítě spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2003, 159 s. Step by step. ISBN 80-7178-815-5.

HANSEN ECHOVÁ, Barbara. *Nápadník pro rozvoj klíčových kompetencí ve výuce*. Praha: www.scio.cz, 2006, 177 s. ISBN 80-86910-53-9.

HANSEN ECHOVÁ, Barbara. *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáka*. Praha: Portál, 2009, 117 s. ISBN 978-80-7367-388-8.

JUKLÍKOVÁ-KRESTOVSKÁ, Zdeňka a kol. *Pohybové hry dítěte předškolního věku*. Praha: 1989. 310 s. ISBN 80-042-4497-1.

Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA. Praha: Step by Step, 2011.

KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011, 265 s. ISBN 978-80-247-2433-1.

KREJČOVÁ, Věra. *Role dětské hry a herních činností v kompetenčním modelu vzdělávání*. In: *Hra je krásnou přípravou k vážným věcem*. Sborník příspěvků z konference. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-390-1

KREJČOVÁ, Věra, KARGEROVÁ, Jana. *Vzdělávací program Za dítě spolu: metodický průvodce pro I. stupeň základní školy*. Praha: Portál, 2003, 232 s. ISBN 80-7178-695-0.

MARUŠÁK, Radek, KRÁLOVÁ, Olga, RODRIGUEZOVÁ, Veronika. *Dramatická výchova v kurikulu současných škol: využití metod a technik*. Praha: Portál, 2008, 126 s. ISBN 978-80-7367-472-4.

PRCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-73-67-647-6.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Hádám, hádáš, hádáme*. Praha: Portál, 2009, 103 s. ISBN 978-80-7367-232-4.

SLAVÍK, Jan. *Hodnocení v současných kolech: východiska a nové metody pro praxi*. Praha: Portál, 1999, 190 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-262-9.

STOJAN, Jaroslav. *Maličkosti I: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Pevrov: JASTO, 1997, 47 s. ISBN 80-86086-09-7.

SYSLOVÁ, Zora, KREJČOVÁ, Věra, KARGEROVÁ, Jana. *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9.

SVOBODOVÁ, Eva, ŠMELOVÁ, Eva, ŠMEJDOVÁ, VÁCHOVÁ, Alena. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-80-7367-774-9.

ŠŤUKULOVÁ, Renata a kol. *Od klíčových kompetencí učitele ke klíčovým kompetencím žáka: metodika rozvíjení klíčových kompetencí, průřezová témata, diagnostika*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008, 159 s. ISBN 978-80-7414-004-4.

VETEŠKA, Jaroslav, TUREČKIOVÁ, Michaela. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada, 2008, 159 s. ISBN 978-80-247-1770-8.

VOLFOVÁ, Hana, KOLOVSKÁ, Ilona. *Průřezová témata v pohybu*. Praha, Grada, 2008, 118 s. ISBN 978-80-247-2317-4.

VOLFOVÁ, Hana. *Hravé cvičení pro děti - cvičení s náčiním*. Plzeň: 2006, 68 s. ISBN 978-80-7020-000-1.

HORNÁKOVÁ, Vladimíra. *Děti si mají především užívat své dětství*. *Informatorium*. 2015, 1, ISSN 1210-7506.

Internetové zdroje:

Rámcový vzdělávací program pro průřezová témata vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. [cit. 2014-03-29]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupné z WWW: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

VÚP Praha (2005). *Klí ové kompetence* [online]. RVP Metodický portál [citováno 10. 3. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/181/klicove-kompetence.html>>.

SMOLÍKOVÁ (2005). *Klí ové kompetence a jejich úloha v před-kolním vzd lávání* [online]. RVP Metodický portál [citováno 8. 3. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/158/klicove-kompetence-a-jejich-uloha-v-predskolnim-vzdelavani.html>>.

SMOLÍKOVÁ (2006). *Pro hovo íme o kompetencích* [online]. RVP Metodický portál [citováno 10. 3. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/990/predskolni-vzdelavani-a-klicove-kompetence.html>>.

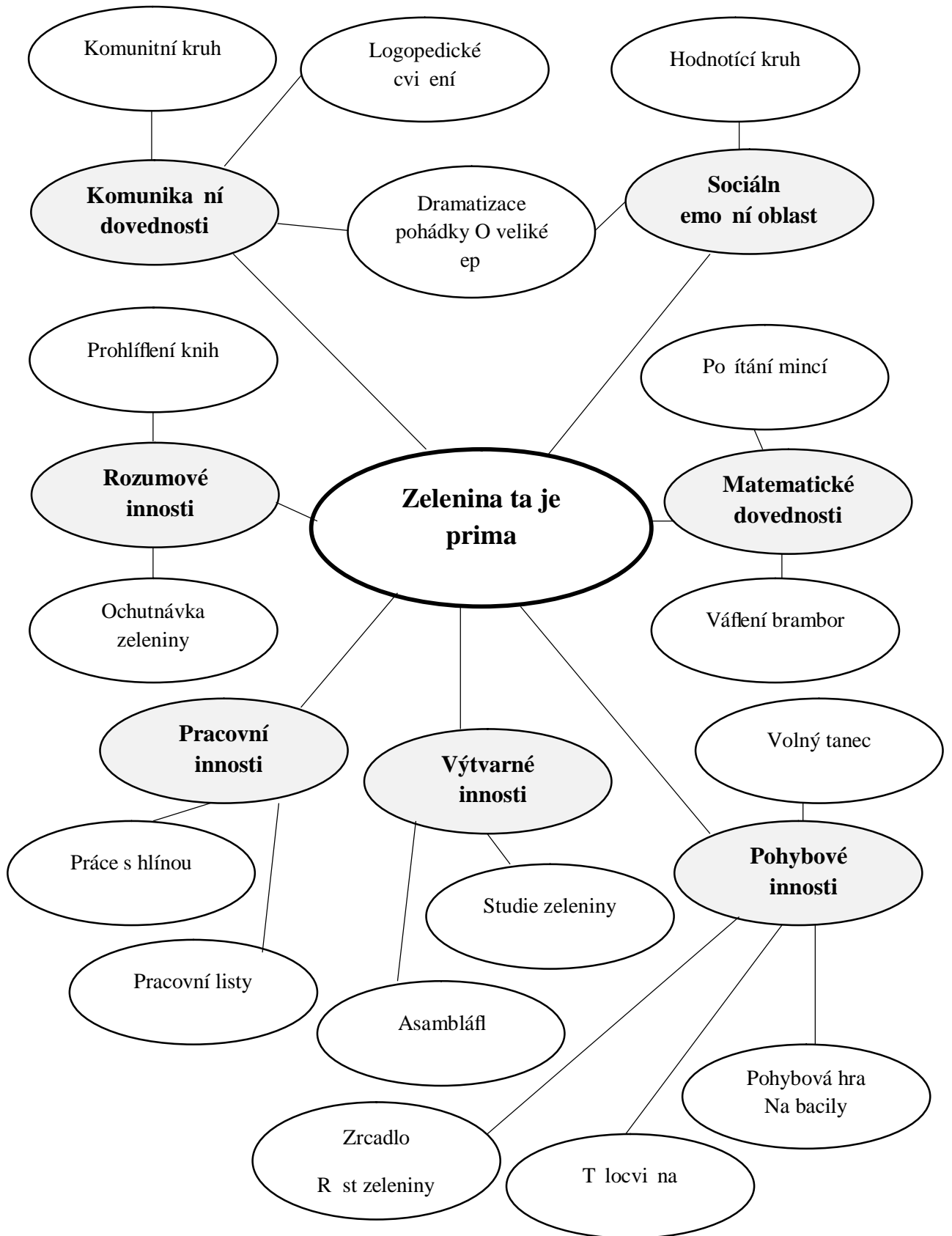
Seznam příloh

Příloha . 1 - Myšlenková mapa k tématu Zelenina ta je prima.

Příloha . 2 - Fotodokumentace k týdennímu tématu.

Příloha . 3 - Pohybové aktivity v tlocvi n .

Příloha . 4 - Záznamový arch evaluace tematických celků ve vztahu ke klíčovým kompetencím RVP PV

Obr. 1. Didaktické pomůcky

Obr. 2. Ranní činnosti - Sazení brambor

Obr. 3. Nabídka inností - Příprava salátu

Obr. 4. Nabídka inností - Salát

Obr. 5. Ochutnávka v hodnotícím kruhu

Obr. 6. Volná hra

Obr. 7. Nabídka inností - Chu ové vnímání

Obr. 8. Volná hra - dome ek

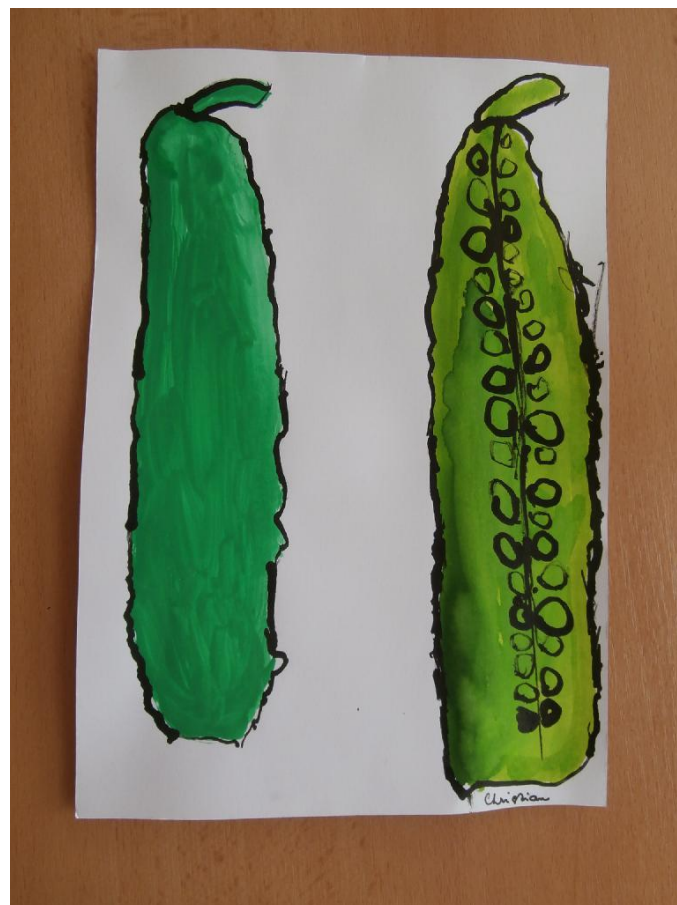
Obr. 9. Volná hra- Medv ěd

Obr. 10. Volná hra - Písmena

Obrázek 11. Nabídka inností - Výtvarná studie

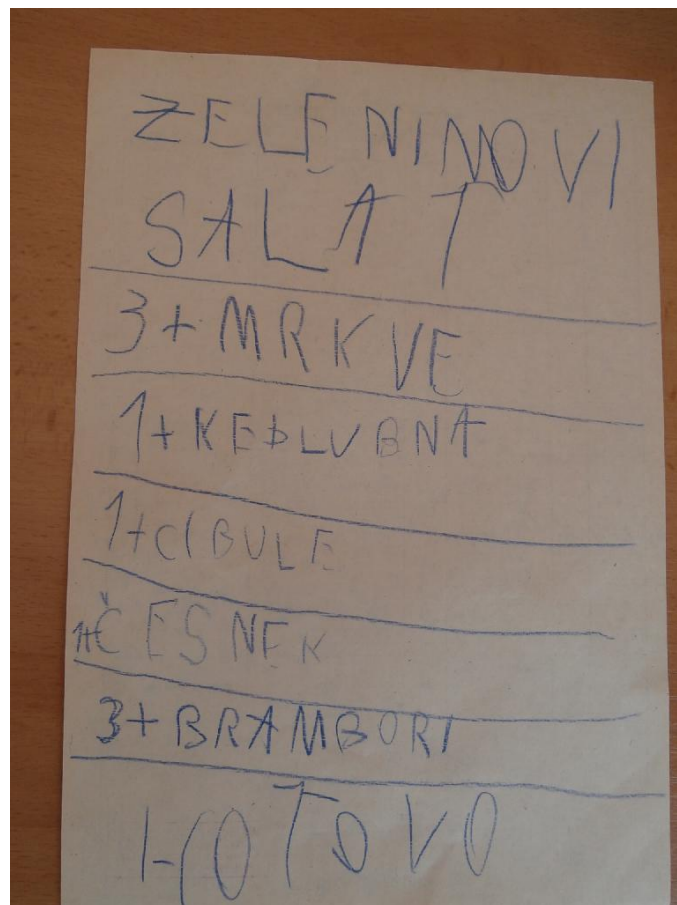

Obr. 12. Nabídka inností ó Výtvarná studie

Obr. 13. Nabídka inností ó Písmena

Obr. 14. Volná hra - Písmena

Obr. 15. Nabídka inností ó Loupání brambor na bramboráky

Obr. 16. Nabídka inností ó Strouhání brambor

Obr. 17. Volná hra ó Na obchod

Obr. 18. Nabídka inností ó Pracovní list - grafomotorika

Obr. 19. Nabídka činností a Pracovní listy o rozšířený pohled

Obr. 20. Volná hra - Sněhulák

Obr. 21. Volná hra ó Oblofený rohlík

Obr. 22. Nabídka inností - Asambláfi

Obr. 23. Pohádka O veliké ep

Obr. 24. Humor

Obr. 25. O –est m síc pozd ji ó Úroda

D ti pravideln zalévaly, p esto vze-la pouze jedna brambora. Z ní se urodilo p t malých brambor. Rozvíjené klí ové kompetence k u ení, k e-ení problém , komunikativní.

Příloha 3 Pohybové aktivity v tělocvičnách

Téma - Zelenina ta je prima

Cíl

Cílem je zlepšení svalstva na zádech. Podpora správného držení těla, posílení svalů, které ochabují a protažení svalů, které mají tendenci ke zkracování. Cílem je si i cvičení připatřit a užívat, mít radost z pohybu. Celá tělocvičková chvilka je propojena s týdenním plánem.

Realizace celé cvičební jednotky by se měla uskutečňovat ve vyvýšené místnosti. Děti ke cvičení potřebují vhodný oděv.

Motivace

Povídání o zelenině. Zelenina je zdravá má spoustu vitamínů.

Básnička - „Mrkvička“

Kdo má chytrou hlavičku, denně chroupá mrkvičku.

Je to zdravé na oči. S rýmou také zatočí.

Do polévky, salátu, zůstane i pro tátu.

Pomocí overball nahrazený na 75%

Ruční část

Dívky stojí v jedné řadě a naproti stojí chlapci, mají vedle sebe dostatek prostoru.

Sklizení zeleniny. Hodit overball před sebe kamarádovi naproti. Nacvičení horního oblouku uvolnění v rameni.

Zelenina je tvrdá, nezvednu jí. Koulet overball před sebou v předklonu pohybem prstů, stádně ruce. Procvičení prstů ke grafomotorice.

Sbírá brambor. Otočit tělem ke stěně a hodit z předklonu za sebe, nohy jsou rozkrojeny. Protažení zadních stehenních svalů. Humor.

Rýpná pomůže se slizní. Ve stoje levou i pravou nohou pěrujeme na míči. Rovnováha, plochá noha.

Váření úrody. Přendávání míče z jedné ruky do druhé. Měleme i za zády. Posílení prsních svalů. Obratnost, pravolevá orientace.

Máme plné ruce práce, nohy nám také pomohou. Ve stoji uchopíme overball prsty levé a následně pravé nohy, zvedneme a opět pokládáme. (Lze provádět, když mají děti sundané ponožky). Rovnováha, plochá noha

Reflexe

Tato činnost se dětem moc líbila, nejvíce házení zády rozkročeně. Naopak se nepovedlo zvedání overballu, i když mají děti sundané ponožky. Asi by bylo zapotřebí overbally mít méně nahutě. Nebo by bylo potřeba tuto činnost dlat až jít, aby se to dětem naučily.

Pohybová hra

Šelena. Tělo nám po úrodě, musíme ho odstranit. Děti stojí v kruhu a snaží se sestelit jelena. Obratnost, rychlost, vytrvalost.

„Na vitamíny část dětí drhne overbally, a snaží se přehnou na druhou stranu tlocvičky ke zdraví. Druhá skupina dětí bez míčů (útočí bacily) se snaží při probíhání v protisměru sebrat vitamín z náruče. Obratnost, rychlost, síla.

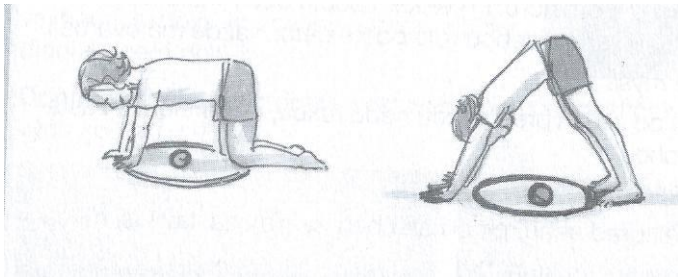
Šelena. Pozor je tu bacil. Jedno dítě drhne míč a snaží se napadnout oslabené děti, které pro samé bahně zapomněly jíst zeleninu. Koho se dítě míčem dotklo, vypadá. Je třeba se léčit v posteli. Rychlost, obratnost, vytrvalost.

Pravá část

1. Zelenina v domě .

Klek na čtyřech, vyhrbíme záda. (koi-ka). Protáhneme páteř. Nebo zvedáme zadek nahoru. Protáhneme zadních stehenních svalů .

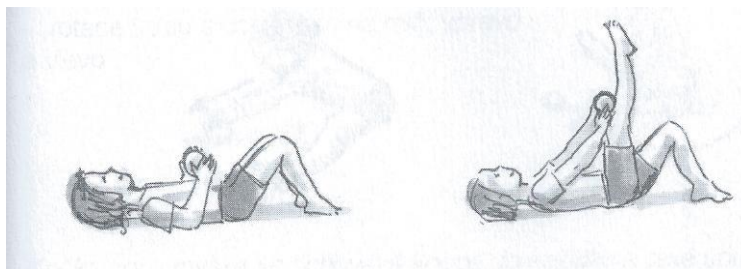
2. Zelenina a cvičení patí k sobě .

Leh na zádech, nohy jsou pokrčeny, zvedat pánev s koulením pod pánví. Posílení břišních a hýžděových svalů .

3. Pohládíme a namasírujeme nožky.

Leh na zádech, noha je zvednutá, od bříška koulíme ke špičce a zpět. Nohy vystřídáme. Obrátíme prsty. Protáhneme svaly na patkách. Posílení zadních i předních stehenních svalů . Posílení břišních svalů .

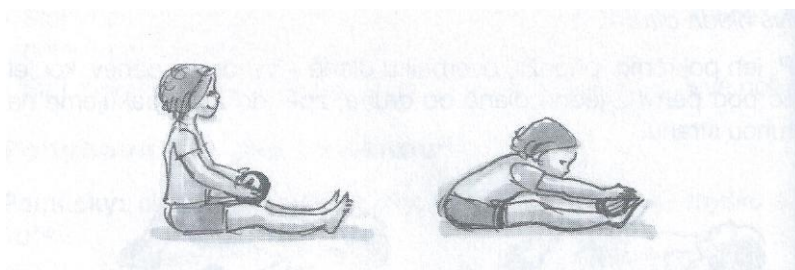
4. Chceme si pohrát.

Sed zkřížmo, koulíme ze strany na stranu. Mírný úklon. Dále na opačnou stranu. Posílení břišních svalů. Protažení krční páteře.

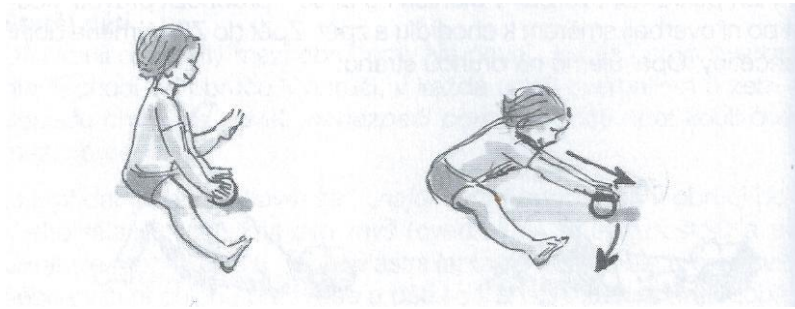
5. Nohy si chtějí taky hrát.

Sed, nohy jsou natažené, koulíme po nohách od stehů, do předklonu ke pátému křížku. Protažení páteře. Posílení stehenních svalů.

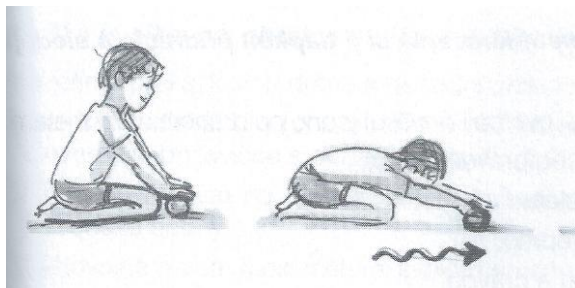
6. Nezapomejme na ruce!

Sed roznohý, mírný předklon a po zemi koulíme ze strany na stranu. Posílení břišních svalů. Protažení zadních svalů stehenních.

7. Ta dýn nám p i hraní utíká, chytím ji a p itáhnou.

Klek sedmo, pomalu se p edkláníme a koulíme co nejdále. Protažení páte e a posílení zadních stehenních sval .

8. Zelenina na výlet

Klek sedmo a d ti koulí za zády. Obratnost, humor.

9. Ta kedlubna se, ale unavila. Tak dobrou.

Leh na boku. Nohy mírně pokrčené před nohama. Overball mezi stehny a trupem.

Uvolnění. Relaxace.

Reflexe

Na které cviky se dít hned dají, na které by potřebovaly další procvičování.

Hlavní část

Cílem je procvičit obratnost, rychlost.

Pomůcky: lavičky, kufle, malá hrazda,

Sestavíme pekáčkovou dráhu.

Děti stojí ve dvou zástupech.

1. Chodí vedle lavičky, míčkem po lavičce (oběma směry rozkročí, míček před sebou).
2. Slalom mezi kufle, míček v ruce (míček na zemi koulení slalomem).
3. Přeskočení hrazdy, míček v ruce (míček poslat pod hrazdou).
4. Hod míček do látkového dílu s otvorem.
5. Děti běží znovu s oběma směry v závorce.

Záv re ná ást

Horká brambora

D ti sedí v kruhu a posílají 3 overbally r znými sm ry.

Trénuje se post eh a obratnost.

Reflexe

D tem se dráha moc líbila. Vy-el p kn po et d tí. Takf e bylo 12 dívek v jednom d rufstvu a 12 chlapc v druhém d rufstvu. D ti m ly tendenci spolu soupe it.

Záv re ná ást d ti velmi pobavila. Odhazovaly skute n horkou bramboru (Volfová, Kolovská, 2007), (Volfová, 2006).

Chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou																			
Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní	/																		
Průběžně rozvíjí svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím	/																		
Dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se průběžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon apod.)	/																		
Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit																			
Má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku																			
Kompetence sociální a personální																			
Samostatně se rozhoduje o svých činnostech	/																		
Umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej																			
Uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky	/																		
Dobře spolupracuje s ostatními, projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování																			
Vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost																			
Ve skupině se dokáže prosadit, ale i podléhat, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje																			
V běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku	/																		
Je schopný respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy																			
Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí																			
Spolupodílí se na společných rozhodnutích																			
Přijímá vyjasněné a zdvořilé povinnosti	/																		
Dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim																			
Při setkání s neznámými lidmi i v neznámých situacích se chová obezřetně																			
Nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepřijemná, umí odmítnout																			
Je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem																			
Chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou																			
Dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování, ubližování																			
Kompetence činnosti a občanské																			
Svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat	/																		
Dokáže rozpoznat a využít vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky	/																		
Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže změnit cestu a přizpůsobit se daným okolnostem	/																		
Chápe, že se může o tom, co dělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá	/																		
Má smysl pro povinnost ve škole, práci i učení																			
K úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně	/																		
Váží si práce i úsilí druhých																			
Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje, je otevřeně aktuálnímu dění																			
Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, inorodnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nezájemnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky																			
Má základní představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat	/																		
Spoluvytváří pravidla společenského soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat	/																		
Uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat	/																		
Chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu																			
Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit																			
Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské)	/																		

(Syslová, Krejčová, Kargerová, 2015)